1939 ий
25
ЯНВАРЬ
№ 8 (507)
Акше 5 ыр.

9-ше ИИ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Рвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден горком орган

КОМСОМОЛЫШТО ТУШМАН-ШАМЫЧЫН АГЕНТУРЫШТЫМ ЙӦРШЕШ КУКЛЕН ПЫТАРАШ

ВЛКСМ Центральный Комитетын VII пленумжо лиймылан кок тылзат эртыш. ВЛКСМ Центральный Комитетын руководствыштыжо калык тушман, политически банкротитлалтше, разложитлалтше - ш а м ы ч ын эрыктыме дене коммунистический партий да лично Сталин йолташ ленинский комсомоллан моткоч кугу полышым пуэныт.

ВЛКСМ ЦК-ын VII пленумжын решенийже—комсомоллан пуэӧ оружий. Тиде решений ВЛКСМ организаций-шамычым, эн первояк нунын руководительыштым, ВЛКСМ ЦК-ын IV пленумжын решенийжым тӱрыс шуктымашке, критика ден самокритикым эше кумдан шарымашке, калык тушман-шамычым да нунын пособникыштым беспощадно р а з о б л а читлымашке, внутрисоюзный демократийым пенгыдемдымашке эше утларак мобилизоватлалташ требоватла.

Туге гынат, Марийский республикысе комсомольский организацийын южо руководительышт тиде политический д о к у м е н т ын значенийжым келгын умылаш огыт тырше. Санденак шке пашаштышт политический йоҥылыш-шамычым ыштылыт, тушман-шамычым да нунын агентурыштым разоблачитлыме шотышто решительно огыт кучедал.

ВЛКСМ Косолаповский райкомын тошто составше Центральный Комитетын IV пленумжын решенийже ваштареш каен. Райкомын ожвысо секретарьже, политический сомнительный енг—М. Антонова калык тушман - шамычым аралең кодаш тӧчен, молодежь коклаште коллективный йӱмашым насаждатлен. Тидын нерген чыла районный актив шинчен гынат, иктат йӱкым пуэн огыл. Райкомын тошто составшын бюро членже, ВКП(б) райкомын первой секретарьже Рудаков йолташат коллективный йӱмаште варналтмыж дене Антонован антипартийный пашажым да нимолан йӧрдымӧ поведенийжым разоблачитлаш тоштын огыл. Комсомолым калык тушман-шамыч деч эрыктышаш верч кучедалмаште Рудаков йолташын отношенийжым кызытат палаш ок лий. Антоновам коллективный йӱмашым организоватлымыжлан, молодежым разложитлымыжлан, политический бдительностьым йомдарымыжлан да искренний огыл улмыжлан комсомол гычат лукмо. Но ВКП(б) райком да Рудаков йолташ Антоновам ала могай причина дене партиеш коденыт.

Антоновам секретарьлан выдвигатлымаште ВЛКСМ Обком бюрон члежке Корюкин йолташ кугун титакан. Тудо Косолаповыш миен да секретарьлан кандидатурым подбиратлымашке серьезно огыл отнорситлен.

Антонован чын тӱсыжӧ районный конференцийыштат тӱжвак лукталтде кодын. ВЛКСМ Обкомын ответственный п р е д с т а в ительже В. Смирнов йолташ конференцийыште большевистский критика ден самокритикым организоватлен кертын огыл. Антонован секретарьлан ыштымыже жапыште ВЛКСМ Обком гыч лийше представитель-шамычат Пинаев, Горте, Смирнов, Ленский, Камелина йолташмыт Антонован йӧрдымӧ пашажым пален кертын огытыл. Нуно Обкомыш толын да Антонова нерген положительный характеристикым пуэныт. Санденак ВЛКСМ Обкомын бюрожо Антоновам обкомын аппаратышкыже налаш решитлымыже дене кугун йоҥылыш лийын.

ВЛКСМ Обкомын моло ответственный пашаенгыштат шке пашаштышт VII пленумын решенийже деч варат атыр политический йоҥылыш-шамычым ыштеныт. ВЛКСМ Обкомын кокымшо секретарьже Винокуров йолташ Юринский районный комсомольский конференцийым эртарымыже годым, кадрым подбиратлымашке серьезно огыл относитлен. Сандене гына райкомын политучебо отдел вуйлатышылан кулакын эргыже Галин пенгыдемдалтын.

Тиде жап марте VII пленумын решенийже нерген чыла районлаште актив погынымаш-шамычым эртараш кӱлеш ыле. Но Параньга, Оршанка да Куженер райком-шамыч тидым алят шуктен огытыл. Параньга районышто 15 январыште актив погынымаш лийшаш ыле. Райкомол секретарь Салахутдинова да ВЛКСМ Обкомын представительже Кельшев йолташын безответственный отношенийышт дене актив погынымаш кӱрылтын.

Чыла нине факт-шамыч Марийский республикысе комсомольский организацийыште ВЛКСМ ЦК IV ден VII пленум-шамычын решенийышт пеш начар шукталтме нерген ойлат. ВЛКСМ Обком, тудын секретарьышт Кондратьев ден Винокуров йолташ-шамыч, райком секретарь - шамыч ВЛКСМ ЦК пленумын решенийжым большевистски шуктымашым организоватлен огытыл.

ВЛКСМ Центральный Комитетын IV ден VII пленумыштын решенийыштым мут дене огыл, а паша дене шукташ пижман. Большевистский партийын Центральный Комитетше да лично Сталин йолташ калык тушман-шамычым, нунын пособникыштым кузе разоблачитлаш кӱлмӧ нерген ленинский комсомоллан политический урокым преподаватленыт. Большевистский партийын вуйлатымыже да полшымыжо дене ленинский комсомол шке радамжым тушман элементшамыч деч йӧршын эрыктен, партийын Центральный Комитетше да мудрый вождь Сталин йолташ йыр эше чакырак сплотитлалтеш.

Куярысе советский строительство курсышто тунемше МАССР Верховный Совет депутат Сандаков йолташ занятийлан ямдылалтеш.

ТРАУРНЫЙ ПОГЫНЫМАШ-ШАМЫЧ

Москва районлаште 20 январыште партийын районный комитетше-шамычын, райсовет - шамычын, ВЛКСМ райком-шамычын пашазе, служащий да интеллигенций ден пырля об'единенный траурный погынымашышт эртаралтын. „15 ий Ленин деч посна, Сталин йолташын вуйлатымыже почеш Ленин корно дене"—докладым погынымашлаште СССР прокурор Вышинский йолташ, СССР Верховный Совет Президиумын секретарьже Горкин йолташ да молат ыштеныт. Погынымаш деч вара Владимир Ильич Ленинын шарныме лӱмеш художественный вечер эртаралтыныт.

СССР Пищевой промышленность Калык Комиссариатым шеледымаш

СССР Верховный Совет Президиумын 1939 ий 19 январыше лукмо Указше почеш, СССР Пищевой промышленность Калык Комиссариатым кум Калык Комиссариатлан шелме: СССР Рыбный промышленность Калык Комиссариат, СССР Мясной ден Молочный промышленность Калык Комиссариат, СССР Пищевой промышленность Калык Комиссариат.

Тыгак СССР Верховный Совет Президиумын Указше почеш, СССР Рыбный промышленность Калык Комиссарлан Полина Семеновна Жемчужина йолташ, СССР Мясной ден Молочный промышленность Калык Комиссарлан Павел Васильевич Смирнов йолташ да СССР Пищевой промышленность Калык Комиссарлан Василий Петрович З о т о в й о л т а ш назначитлалтыныт.

ХРОНИКА

СССР Верховный Совет Президиум СССР Торговлю Калык Комиссарлан А. В. Любимов йолташым назначитлен.

Пашазе-Кресаньык Йошкар Армийын командирже, политработникше, начальникше да йошкарармеецше-шамычым наградитлымаш

Дальный Востокышто боевой заданий-шамычым отлично шуктымылан Пашазе-Кресаньык Йошкар Армийын командирже, политработникше, начальникше да йошкарармеецше-шамычым „Красное знамя" орден ден 28 енгым, „Красная звезда" орден ден 23 енгым, „За отвагу" медаль ден 14 енгым да „За боевые заслуги" медаль ден 39 енгым наградитлыме нерген СССР Верховный Совет Президиум 1939 ий 19 январыште Указым луктын.

МАРИЙСКИЙ АССР ВЛКСМ-ын XV ОБЛАСТНОЙ КОНФЕРЕНЦИЙЖЫН ДЕЛЕГАТШЕ-ШАМЫЧЛАН

Марийский АССР ВЛКСМ-ын Областной Комитетше увертара: ВЛКСМ-ын XV областной конференцийже 1939 ийын 30-шо январыште 5 час кастене, Марийский АССР Верховный Советын заседаний залешыже почылтеш.

КОНФЕРЕНЦИЙЫН ЫШТЫШАШ ПАШАЖЕ:

1. ВЛКСМ Обкомын отчетшо.
2. Ревизионный комиссийын отчетшо.
3. ВЛКСМ Обкомым сайлымаш.
4. Ревизионный комиссийым сайлымаш.

ВЛКСМ Маробкомын секретарьже
Г. Кондратьев.

150 ияш ӱдрамаш

Чечено-Ингушетийын курыкан районлаштыже калык перепись пытен. Курыкан аулаште кодшо столетий тӱгалтышыште шочшо ен-шамычат шукын лийыныт. Шатоевский районын ик аулыштыжо 150 ияш ӱдрамаш переписьым эртен. Тудо бодрый, шке аулжо кузе ышталтмым шарна, счетчикын чыла вопросышланат раш вашмутым пуэн.

Чечено-Ингушский АССР, „Грозненский рабочий" газет гыч.

ХРОНИКА

Марийский АССР Верховный Совет Президиумын Указше дене Марийский АССР Калык Комиссар-шамыч составеш Марийский АССР Пищевой Промышленность Калык Комиссариат образоватлалтын. Тиде Указ РСФСР Верховный Совет Президиумыш да Марийский АССР Верховный Советын черетан Сессиешыже утвердитлашлан вносителтеш.

Косолаповский комсомольский организацийыште морально политический разложений факт-шамыч нерген

27 январыште ВЛКСМ Косолаповский райкомын внеочередной, расширенный пленумжо погына. Пленум Косолаповский комсомольский организацийыште морально-бытовой да политический разложений факт-шамыч нерген вопросым обсудитлаш тӱналеш.

ВЛКСМ Косолаповский райкомын бывший пашаеҥышт Антонова, Михеев, Решетов да молат комсомольский организацийым большевистски вуйлатыме олмеш, калык тушман-шамычым, нунын пособникыштым йӧршын куклымашке комсомолец-шамычым да молодежым мобилизоватлыме олмеш, комсомольский организацийыште шкештак йӱмашым насаждатленыт, молодежым морально да политически разложитлаш тӧченыт. Йӧршын разложитлалтше, политически банкротыш савырныше „руководитель-шамыч" ВЛКСМ ЦК IV пленумын решенийжым комсомолец-шамыч деч шылтеныт. Критика ден самокритика ишалтын да пызыралтын. Санденак пытартыш кече марте райкомын пашаштыже кугу политический йоҥылыш - шамыч да райком пашаеҥ-шамыч коклаште коллективно йӱмаш факт-шамыч тӱжвак лукталтде кодыныт. Райком пашаеҥ-шамыч коклаште нормальный деловой отношений йӱшӧ-шамычын приятельский отношенийышт дене вашталтын. Кадрым подбиратлымаштат приятельский отношений главный верым налын шоген. Санденак райкомын аппаратышкыже политически сомнительный, морально разложитлалтше еҥ-шамыч выдвигатлалтыныт. Райкомолын тошто составше да тудын бюрожо чыла пашам комсомолец-шамычын бдительностьыштым иӱшкемдыме корно дене наҥгаеныт, комсомольский организацийым ВЛКСМ ЦК IV пленумын решенийже дене вооружитлымашым умышленно к ӱ р л ы н ы т. ВЛКСМ райкомын у составше да тудын секретарьже Сметанина йолташ ВЛКСМ ЦК IV да VII пленум-шамычын решенийышт гыч алят шкаланышт политический выводым ыштен огытыл. Сандене гына пытартыш жап мартенат йӧрдымӧ факт-шамыч лиедыныт.

Косолаповский комсомольский организацийыште морально-бытовой да политический разложений нерген тыгай факт-шамыч раш ойлат.

Райкомолын бывший секретарьже М. Антонован вуйлатымыже почеш райкомол пашаеҥ да бюро член-шамыч дене коллективно йӱмашым пеш шуко гана организоватлыме. Нине йӱмашке Антонова комсомольский активист-шамычым тӱрлӧ семынат шупшаш тыршен.

Первой коллективный йӱмаш райкомол пашаеҥ Решетовын пачерыштыже лийын. Тыште Антонова, Решетов, Белых участвоватленыт. Нуно „Авангард" колхозысо комсомолец-шамычым привлекатленыт. Антонова, Решетов, Белых ушым йомдарымеш йӱыныт. Моло коллективный йӱмаш-шамычымат Антонова шкенжын, Решетовын, райисполком председатель Шишкинан, ВКП(б) райком пашаеҥ Голышеван, калык судья Уваровын пачерыштыжт организоватлылын. Нине йӱмаште райкомол пашаеҥ-шамыч Антонова, Решетов, Бирюков, Горбунов, Михеев, Сметанина, Белых, кыдалаш школ пеленсе ВЛКСМ к о м и т е т секретарь Карсаков, кыдалаш школын учительницаже Патрушева, районный ответственный пашаеҥ-шамыч Шишкина, Уваров, Голышева, молат участвоватленыт.

Тиде лавыран паша гыч йӧршын разложитлалтше Антонован политический чурийжым пеш раш ужаш лиеш. Антонова Озаҥ оласе медико-фармацефтический техникумышто тунеммыже годымат банкетлаште, групповой йӱмаште ятыр гана участвоватлен, техникумышто орудоватлыше калык тушман - шамыч дене кылым кучен. Косолаповский комсомольский организацийым вуйлатымаште шогымыжо годым калык тушман Мурзанаевым аралаш тӧчен, райком аппаратыш калык тушманын эргыже, эре йӱшӧ, колхозный производствым дезорганизоватлыше Михеевым выдвигатлен. Антонова первичный организацийым вуйлатымашкат калык тушман-шамычын эргыштым шындылын. Тудо Марий-Билярморский педучилищыште отчетно-выборный погынымашым эртарымыж годым калык тушман-шамыч ден кылым кучышо Заболотскихым комитет членлан сайлыктен, конференцийыште совещательный голос дене участвоватлаш калык тушманын, белогвардеецын ӱдыржым Полухинам ӱжыктен.

Антонован антипартийный пашаже да нимолан йӧрдымо поведенийже нерген районысо комсомольский актив сайын шинчен. Но районный конференцийыштат, туддеч варат молодежь коклаште райком пашаеҥ-шамычын морально-бытовой да политический разложенийым насаждатлымышт нерген иктат ойлен огыл. Райкомол пашаеҥ - шамычын тыгай шакше пашам ыштымышт ВКП(б) райкомлан, тудын первой секретарьже, райкомол бюро членже Рудаков йолташлан шукертсекак пале улмаш. Но Рудаков йолташ комсомольский организацийын руководящий пашаеҥже-шамыч коклаште морально-политический разложений факт улмым шинчымыж ӱмбачат нимогай мерым принниматлен огыл. Моланже пале: Рудаков йолташ шкежат коллективный йӱмаште варналтын. Тений 2 январыште Рудаков, тудын ватыже да Бессонов йӱмӧ вуйышт дене райисполком вуйлатыше Шишкина дек каеныт, коллективно йӱмашым организоватленыт. Рудаков йолташ отпускыш каймыж деч ончычат Шишкина ден пырля йӱын. Шишкина ден йӱмаште верысе промышленность нарком Храпин йолташат участийым принииматлен.

Чыла нине факт-шамыч пеш серьезнын обсудитлымашым требоватлат. Пленум член-шамыч, первичный комсомольский организаций-шамычын секретарьышт тиде вопросым обсудитлымашке пеш кугу ответственность дене относитлашышт, большевистский критика ден самокритикым кумдан шарыме негызеш момсомольский организацийын пашаштыже чыла шӱшым вожге куклашышт, комсомольский организаций гыч ч ы л а враждебный элемент-шамычым ӱштын лукташышт кӱлеш.

Партий ден правительствын пунчалыштым илышыш пуртыман

Советский предприятийлаште да учреждениймлаште трудовой дисциплиным пеҥгыдемдыме н е р г е н СССР Совнаркомын, ВКП(б) ЦК-ын да ВЦСПС-ын пунчалышт тичмашнек илышыш пурталтеш. Куракинский кыдалаш школышто (Параньга район) трудовой дисциплина путырак лушкыдо ыле. Школышто посна преподаватель - шамыч шкеак чӱчкыдын прогулым ыштылыныт, пашаш почеш кодын коштыныт.

Партий ден правительствын пунчалышт почеш эреак прогулым ыштымылан географийым туныктышо А. Р. Кавушым кызыт паша гыч кораҥдыме. Занятийыш вараш кодын коштмыштлан Власовлан, Яковлеван, Даниловлан да Морозовлан мерым ыштыме.

Н. Ш. Шуматов.

Тиде пӧртыштӧ 1888 ий сентябрь гыч 1889 ий май тылзе марте Ульянов-шамычын ешышт иленыт. (Казаньысе В. И. Ленин музей пӧрт.)

Роҥго райкомол МТС-се комсомольский организацийым огеш вуйлате

Машинно-тракторный станций—мирный жапыштат, военный жапыштат кугу политический значениян. Санденак МТС пашазе ден служащий-шамычым политически воспитатлымаш, нунын коклаште дисциплинам пеҥгыдемдымаш ик кугу верым налын шога. Тиде задачым шуктымаште КСМ организаций организатор да руководитель лийшаш. Но тачe кечылан тидым комсомольский организаций шуктен огеш шого.

Эртыше ийыште апрель гыч ноябрь мартен комсомольский организаций нимогай пашамат ыштен огыл. Комитет секретарь А. Наумов бездельничатлен. Райкомол кеҥеж жапыште МТС пеленсе организацийым йӧршын монден, 15 ноябрь марте райкомол гыч ик еҥат лийын огыл. 15 ноябрыште райкомолын пашаеҥже Домрачев отчетно-выборный погынымаш эртараш толын да практический полышым пумо олмеш, чыла пашам путайкален коден. Отчетно-выборный погынымаште 36 еҥ лийшаш ыле, 17 еҥ велэ лийын. Туге гынат, Домрачевын настоятлымыже ден выбор садак эртаралтын. Тыге ВЛКСМ Центральный Комитетын инструкцийжым кугун нарушатлымаш дене у комитетым сайленыт. Райком да тудын секретарьже Бахтин йолташ тыгай фактым шотыш налде коденыт.

Отчетно-выборный погынымаш деч варат райкомол гыч иктат толын огыл. У гыч сайлыме комитет (секретарь Сорокин) пеш лушкыдын руководитла. Первичный партийный организаций (парторг М. Токтаулов) ситыдымын полша, а посна коммунист-шамыч комсомольский паша ден йӧршынат огыт интересоватле. Санденак комсомольский организацийын пашаштыже кызытат серьезный ситыдымаш-шамыч улыт.

Комсомолец-шамыч коклаште дисциплина моткоч лушкыдемын. Ятыр комсомолец-шамыч погынымашкат огыт кошт. Отчетно-выборный погынымаш деч вара комсомольский комитет кум гана погынымашым погаш тӧчен. Но комсомолец-шамычын нимогай причина деч посна толдымыштлан погынымаш кум ганажат кӱрылтын.

Ноябрь годсек политзанятий ок эртаралт. Райкомол кызыт мартенат пропагандистым муын огыл. ВКП(б) историйын краткий курсшо дене шуко комсомолец-шамычым алят ознакомитлыме огыл. 7 комсомолец-шамыч ВКП(б) историйым самостоятельно тунемаш желатлат. Но нунылан комсомольский комитетат, райкомолат нимогай полышым огыт пу.

Производствышто комсомолец-шамыч авангардный рольым налын огыт шого. Трактор-шамычым ремонтироватлымаште 24 комсомолец пашам ыштышаш олмеш, 13 комсомолец велэ ышта. Нунын кокла гычат планым шуктышо иктат уке. Комсомолец-шамыч А. Лисов, Г. Курсов, Н. Долгирев, Н. Якаев, В. Волкова, С. Капитонов кызытат прогулым ыштылыт, йӱын коштыт. Но МТС дирекций да комсомольский комитет нунылан нимогай мерымат ыштымашышт уке. МТМ-ыште паша дисциплина укелан кӧра тракторым олмыктымо план кӱрылтеш. Кызыт марте 44 трактор гыч 14 тракторым велэ ремонтироватлыме.

Чыла нине факт-шамыч МТС пашазе-шамыч коклаште политико-воспитательный паша йӧршын уке улмо нерген ойлат. ВЛКСМ Роҥго райком тыгай положенийым шинча гынат, ситыдымашым пытараш ок пиж. Райкомол секретарь Бахтин йолташ пашаште провалым мо шӱмжӧ ден чыта гын?!

Кон. Ал.

МЛАННА ПОЛЫШ КӰЛЕШ

„ВКП(б) историй краткий курсым" лукмылан лийын партийный пропагандым шындыме нерген ВКП(б) ЦК-ын пунчалжым лончылмек, мый ВКП(б) историйым 2 шо звено шот ден самостоятельно тунемаш тӱҥальым. Мый ик главам изучатленам. Кызыт кокымшо главам изучатлаш тӱҥалынам.

ВКП(б) историйым изучатлыме годым, ончыч чумыр главам лудын лектам да вара посна источник гыч ешарен лудын шогем. Мый тиде шотышто „Комсомольская правдам", Марийская правдам" да „В помощь учебе" газет-шамычым выписыватленам. Умлыдымо мут-шамычлан „Словарикым" кучылтам. Тыге посна главам сайын умлен налмеке конспектым возем.

Мый политграмотым тунемме кружокышто пропагандистлан ыштем. Пропагандист пашам ынде кокымшо ий шуктен шогем. Политграмотым тунемше комсомолец-шамычлан ВКП(б) историй нерген лӱмын беседым эртарем.

Но каласаш кӱлеш, мемнан Сотнур селаште ВКП(б) историйым самостоятельно тунемше молодежьлан консультаций шагал эртаралтеш. Але марте чылажат 3 лекций веле лийын да тудыжат интересный эртаралтын огыл. ВКП(б) историйым самостоятельно тунемше комсомолец-шамычлан, тугак коммунист-шамычланат ВЛКСМ райком да ВКП(б) райкомын парткабинетшылан консультацийым чӱчкыдынрак эртарыман.

Ал. Тарасов.

Йошкар-Олаште музыкально-театральный школ пелен йоча музыкальный школым организоватлыме. Снимкыште: туныктышо М. Л. Эверт йолташ ученица З. А. Васина йолташым рояль ден шокташ туныкта.

Шошо агалан ямдылалтмаш пашам монденыт

Сталин лӱмеш колхозышто (Оршанка район) шошо агалан ямдылалташ але шоналтенат огытыл. Ӱдышаш пырче, ял озанлык машина-шамыч ямде огытыл. Машина кушто лийын тушто шинчылтыт, сайын поген шындыме огытыл.

Колхозный правлений шурно аралымашке преступно онча. Шукерте огыл шӱльӧ кыраш вич каваным послышт. Но нине каван-шамычым кырен пытарыде пелә коденыт да кызыт пелыже наре йӱр витыме ден йӧршеш локтылалтын.

Колхоз але государствылан кинде пушаш планым темен огыл. Колхозышто трудовой дисциплина чыташ лийдыме лушкен.

Тыгай серьезный ситыдымаш-шамыч улмо ӱмбачак колхоз председатель Ф. А. Кудрявцев нимогай мерымат огеш ыште, эре йӱын гына коштеш.

А райзо йӧрдымӧ вражеский койыш-шамычым ужеш гынат, кӱлеш выводым огеш ыште.

Кудрявцев гай йӱшӧ да шке пашашкыже безответственно относитлыше еҥым советский организаций-шамычлан содор терген налашышт кӱлеш.

А. Герасимов.

Комсомолец-шамыч ончылно улыт

„Чобык" колхоз (У-Торъял район) шошо агалан вияҥ ямдылалтеш. Ял озанлык машина-шамычым сайын ачален шындыме. Урлыкаш пырче чыла сортироватлыме. Торф лукмаш планым 87 процентлан темыме, ломыжым 15 центнерым погымо.

Тиде пашаште комсомольский организаций кугу полышым пуэн толеш. Комсомолец-шамыч торф лукмаште паша планым утыж дене темен шогат. Теве комсомолец А. Лебедев торф лукмо кечаш планым 175 процентлан тема.

В. Иванов.

Революционный теорий дене вооружатлаш

У Кой-сола колхозышто (Шернур район) 1937 ийыште 3 комсомолец ден первичный организацийым организоватлыме ыле. Кызытсе жаплан организацийыште 18 комсомолец шотлалтеш, нунын коклаште 8 ӱдыр улыт.

Тиде первичный организаций шке радамжым колхозын эн сай самырык еҥже-шамыч кокла гыч куштен. Теве пытартыш жапыште угычын 6 еҥым комсомолыш пуртымо.

Комсомольский организаций пелен первичный осоавиахимовский организацийым организоватлыме. Осоавиахимовский организаций кызыт винтовкым тунеммашым организоватлен. Адак „Ворошиловский стрелок" значоклан нормым пумашым эртара.

Туге гынат, ВЛКСМ организацийын кугу ситыдымашыже уло. Комсомолец-шамычым идейно-воспитатлыме шотышто паша окшакла. Угыч пуртымо комсомолец-шамычым политкружок ден чылаштымак авалтыме огыл. Политзанятийт регулярно да активно ок эртаралт.

Кызыт комсомольский организацийын задачыже тыгай лийшаш: угыч пуртымо комсомолец-шамычым коммунистический духеш воспитатлымаш, нуным революционный теорий ден вооружатлымаш, калык тушман-шамычын вражеский паша последствийыштым пытарымаш верч кучедалмашке чыла комсомольский организацийым мобилизоватлымаш.

П. Иванов.

МТС-ШАМЫЧЫН ПАШАШТЫМ УМБАКЫЖАТ САЕМДАШ

Мемнан элыште ял озанлыклан моткоч кугу вниманий пуалтеш. Партий, правительство да Сталин йолташ социалистический земледелийым умбакыжат саемдымаште кече еда полшен шогат.

Ял озанлыкым умбакыжат индустриализаций корно дене развиватлымаште машинно-тракторный станций-шамычын рольышт пеш кугу. МТС-шамычын сайын организоватлыме пашашт да колхоз-шамычлан материально, организационно да политически полшымышт моткоч кугу значенийан улыт.

СССР Совнарком ден ВКП(б) ЦК-ын „МТС-шамычын пашаштлан пырчан культур шотышто натуроплатым начислятлыме порядок нерген" да „Машинно-тракторный станций-шамычын пашашт нерген" шукерте огыл опубликоватлыме постановленийышт, адак Совнаркомын утвердитлыме—машинно-тракторный станцийын колхоз ден ыштышаш типовой договоржо пеш кугу политический да озанлык значенийан документ-шамыч улыт. Нине документ-шамыч ял озанлык производствышто МТС-шамычын организующий рольыштым эше утларак кугемдаш да устойчивый урожай верч кучедалмаште МТС ден колхоз-шамычлан максимальный заинтересованностьыштым нӧлталаш полшат.

„МТС-шамычын пашаштлан пырчан культур шотышто натуроплатым начислятлыме порядок нерген" лукмо постановленийыште—натуроплатым начислятлашлан колхоз-шамычым урожайность шот ден группылашке шеледымаш, тӱрлӧ посна пашалан ставка почеш тӱлымаш, тракторист-шамычлан гарантийный окса минимум тӱлымашым государство счетышко налмаш—социалистический земледелийыш большевистский порядкым пуртат.

Але марте колхоз-шамычым урожайность шот ден группыш районный комиссий-шамыч шеледеныт. Но ынде тиде пашам ончыкыжо областной да краевой исполком шамыч, а областной делений уке гын, республик-шамычын совнаркомышт шуктен толаш тӱҥалыт.

Постановленийыште каласалтын: „1939 ийын 1 январь гыч тракторист-шамычлан, тракторный бригадир-шамычлан да нунын помощникыштлан гарантийный окса минимум тӱлымашым государство счетыш налаш". Тиде решений тракторист-шамыч коклаште лийше текучестьым пытараш полша, тракторист-шамыч ынде шке илышыштым да пашаштым МТС ден эше сайракын кылдат.

„Машинно-тракторный станций-шамычын пашашт нерген" лукмо постановленийыште—МТС-шамычым финансироватлыме шотышто да финансовый план ден производственный план ден кылдыме шотышто чот каласыме.

Ты марте МТС-лаште производственный план ден финансовый смета коклаште нимогай зависимость уке ыле.

СССР Совнарком ден ВКП(б) ЦК МТС-ын производственно-финансовый планыштыже, ял озанлык пашам об'емжын вид почеш, ыштен шуктымо качество да срок почеш; основной культур еда урожайностьын размержым; тракторный пашан кылта кырымашым да шурным комбайн ден погымашын себестоимостьшым; тракторым да ял озанлык моло машинным ремонтироватлымашым обязательный задаҥий семын ончыкташ установитленыт.

Тидыже кажне МТС-ын руководительжым, кажне пашаеҥжым пашан себестоимостьшым волтымаш верч,7—8 млд. пуд шурно пырче верч кучедалаш заставитла. Агротехнический прием-шамычым пуртымо, келгын куралме, нур пашам шке жапыштыже тӱҥалме да кӱлеш семын шуктен толмо шотыштат постановленийыште пеҥгыдын каласыме. Адак МТС-ын колхоз дене ыштышаш у типовой договоржат урожай нӧлтышаш верч виктаралтын. Договорышто МТС велым да колхоз велым точный обязательство-шамычым налме нерген ончыктылтын.

Нине постановленийын значенийыштым комсомольский организаций-шамычлан колхозный крестьянствылан сайын да внимательно умландарашышт кӱлеш. Тидын ден пырля комсомолец-шамычлан тиде постановлений-шамычым илышыш пуртымаште активно участвоватлыман. Типовой договорым заключатлаш ямдылымаште МТС директорлан да агрономлан полшымаштат комсомольский организаций-шамыч первой помощник лийшаш улыт. МТС-ыште ыштыше комсомолец-шамыч ӱмбакат пеш кугу ответственность возеш; тракторист, бригадир да МТС-ын моло пашаеҥ-шамычышлан постановлений-шамычым келгын да сайын умландараш, шошо агалан ямдылалтмаште социалистический соревнованийын у толкынжым нӧлталаш нуно обязан улыт.

„...Огыт возо гын, кузе луктат“

Пырдыж газет комсомольский организацийлаште, тыгак колхоз илышыштат шуко да кугу ситыдымаш-шамычым тӧрлаташ полша. Сандене пырдыж газетын пашажым эн ондак комсомольский организаций-шамыч саемдаш полшышаш улыт. Стенкор армий ден пеҥгыде кылым кучен, нунын ден эре умылтарымаш пашам ыштен шогыман. Но тиде атыр вере огеш ышталт. Редколлегийым сайленыт да нуно тугак нимом ыштыде коштыт.

Теве Параньга район „Марий“ колхозышто пырдыж газет редколлегий нимогай пашам огеш ыште. Пырдыж газет редколлегий, тыгак редактор В. Богданов йолташ „стенгазетыш материалым огыт возо гын, кузе газетым луктам“—манын нигуш лекде материалым конден пумым гына вучат.

А комсомольский организаций пырдыж газет нерген огешат шоналте, нимогай мерым огеш ыште.

Колхозышто пырдыж газетым пӱсӧ оружийыш савырышаш верч кучедалман.

А. Иванов.

◆◆◆

Пионерский уголок

Шернур. Кугу-Шокшем пелə кыдалаш школышто комсомольский организацийын инициативыже ден пионерский уголокым организоватлыме. Тыште тӱрлӧ художественный литература, журнал, газет-шамыч улыт. Тыгак модыш—биллиард, шашке-шахмат да молат уло.

Тунемше-шамыч яра жапыштым тыште веселан эртарат. Исаков.

Всесоюзный калык перепись. Йошкар-Ола 5-ше переписной участкын инструктор-контролержо **И. Дуркин** перепись кайме нерген ВКП(б) Обком секретарь **Архипов** йолташ, ВКП(б) Горком секретарь **Тукманов** йолташ, Горсовет председатель **Фуфыгин** йолташ-шамыч ден кутыра. Фото **С. Чуршуковын.**

КАПИТАЛИСТИЧЕСКИЙ ЭЛЛАШТЕ

Ленинным шарныме лӱмеш США-ште митинг-шамыч

США-н чыла кугу олалаштыже компартий В. И. Ленинын колымыжлан 15 ий темме лӱмеш митинг ден погынымаш-шамычым эртарен. Митинг ден погынымаш-шамыч Нью-Йоркышто, Филадельфийыште, Чикагошто, Сан-Францискошто да моло олалаште эртаралтыныт. Тушто США компартийын руководительже-шамыч выступатленыт.

Владимир Ильич Ленинным шарнымылан коммунистический газет ден журнал-шамычын специальный номерышт посвятитлалтыныт.

„Нью-Йорк таймс“ газета московский корреспондентшын кугу статьяжым пуртен. Статьяште гениальный учитель В. И. Ленинным советский калыкын могай кугу йӧратымаш дене пагален шарнымыже описыватлалтеш. Статьям пеш шуко фотографий дене иллюстрироватлыме.

Итальянский интервент-шамыч испанский яллам грабитлат

Эспань агентствын увертарымыже почеш, Гибралтарыш фашистский мятежник-шамычын руалтен налме зона гыч куржшо 5 испанец миен шуын. Бежец-шамычын каласкалымышт почеш, южный Испанийыште госпиталь-шамыч Андалузие ден Эстремадура гыч толшо сусыр-шамыч дене темыныт. Гибралтар воктен илаште калык моткоч нужнан ила. Итальянец-шамыч тыште шканышт кӱлешан чыла ял озанлык продуктым шупшын налыт.

Предатель Ван Цзин-вей шке ӱмбачше маскым кудалтен

Китайский калыкым предатлыше Ван Цзин-вей японский канонеркыш шылын куржын. Тиде факт Ван Цзин-вейын шуко ий годым прямой японский агент улмыжым уто гана палемда.

КУЧЫК УВЕР-ШАМЫЧ

У-Тор‘ял. 15 январыште райцентреш селькор-шамыч совещаний эртаралтын. Совещанийыште шошо агалан ямдылалтмаште да населений переписьым эртарымаште селькор-шамычын задачышт нерген каҥашеныт.

Совещанийыште „Ударник“ газет редакцийым селькор ден пырдыж газет редколлегий-шамычлан полшен шогыдымыжлан чот критиковатлыт.

В. Иванов.

* * *

Морко. „Рошто“ кечыште „Кугу-эр“ колхозын молодежьшо „18-ше ий“ спектаклым шындыш. Спектаклым пеш шуко колхозник погыненыт ыле. Икмыняр кече ончыч тиде колхозыштак „Салика“ спектакль шындалтын.

В. Боярский.

* * *

Шернур. 1939 ийыште райцентрыште пашазе да служащий - шамычын йочаштлан у йоча сад строитлалтеш. Йоча сад строитлаш верысе бюджет гыч 60 тӱжем теҥге колталтеш. Октябрьын 22-шо идалыкшылан йоча садым строитлен шуктышаш улыт.

П. Иванов.

* * *

Ронга. Райцентрысе кыдалаш школышто шукерте огыл шахматный турнир эртыш. Турнирыште 13 тунемше участвоватлен. Первой верышке Демаков Александр (10,5 очком налын) лектын, кокымшо верыш Пекешин Аркадий да кумымшо верыш Суворов Анатолий лектыныт.

В. Загайнов.

Фельетон семын

СӰАНЫН ЗИАНЖЕ НЕРГЕН

Кугу урем кутышеш ала мыняр оравам кугу сӱан кая. Лӱп-лӱп шокшо южым йоҥгыдо муро шелеш. Эн ончылно качемарий-шамыч кушто улмыштым монден, капыштым лоҥын-лоҥын эртат. Нуно кок ряд дене вашла шогалын каче ден ӱдырын чапшым моктат. Покшелне ик качемарий лап шинчын, кущтен-кущтен кая, чӱчырнымыжӧ семын йолжо дене сур пуракым вуж да вуж тарвата. Очыни, чотак аҥырген, уке гын пуракыште тынар пӧрдалын, ала могай кугу пашам ыштыше гай пӱжалтын ок толаше ыле дыр... Гармонист вуйжым шӧрын кудалтен, шот деч посна гармоньжым ныргыжыкта—ик мурым тӱҥалеш да ала мыняр мурышко шуэш. Изирак пондашан, йошкар тувыран, илалшырак тӱмырзын кидыштыже тӱмыр пашкар модын велә...

А шӱвырзӧ кугызам мом ойлаш?! Тудо шке ӱмырыштыжӧ векат иктаж кумло качын сӱанышке миен...

Нунын почеш яра имнешке-шамыч ряд дене толыт, капыштым леведше ленчешка вузыкым мардеж лойгыкта. Кидыштышт лупш модеш, перыме еда имнышт кок йолла шогалыт, чӱчкат, сӱанын койшыжым ончыктат...

Шокшо июнь кече кӱэштеш, урем мучко чӱжлен эртыше сӱаным ӧрмалген онча. Но кече деч коч ӧрын сӱаным ял мучашке ужатен калык мия, умыла вачырсҥгыш варныше рвезе каче шамычын койшыштым онча.

— Ӱдыржӧ могай, кеч пел шинча дене ончал кодшаш,—икте-весе удетлен каят, трантас плетенкыште, вӱргенчык йӱмалне иконым кучен шинчыше самырык ӱдырым ончат. Ӱдыр ала пеш куанымыж дене, ала тудын ӱмбак ончышо пеш шуко шинчам ужын—ойлен моштыдымын чеверген. Трантас оҥаште козырек йӱмач вошт ончалын каче шинча, чӱчкыдынак мужыр лийшашлыкшым савырнен ончалеш. Тудын шӱм шолын, вет тудо илыме курымыштыжо вес этапыш—еш погымо пашаш кусна, адакшым каче ӱмырымат ужаташ перна.

Лудшо йолташ, тый мемнам шылталенкертат: вет кызыт тыгай сӱан уке, вет тудо тоштеш кодын. Чын! Ме оет ден келшена, но вуеш ит нал, шкенан могырым ик-кок шомакым каласыде ок лий: южо вере але мартеат сӱаным пагалат, ала могай культурный пашалан шотлат. А посна комсомолец-шамыч гын, шкеак сӱаным ыштат, йӱын-руштын ӱдырым налыт. Тиде шагал, шке почешышт сӱанышке несоюзный молодежым шупшыт, пӱтынь калыклан „мастарлыкыштым“ ончыктат.

Нална ик-кок фактым. Шукерте огыл Сотнур районысо Олыкял тӱҥалтыш школын учительже, комсомолец, комсомольский политучебын пропагандистше Михайлов трактористка Данилова Очикым сӱан дене марлан нале.

Тыгак Сотнур районысо калык судын исполнительже, бывший комсомолец Никифоров мужыраҥе.

Лудшо йолташ, тый туге ит шоно, пуйто ме вообще сӱан ваштареш улына. Ме тошто сӱаным—кредалына, ушпалымеш йӱын-руштман сӱаным отрицатлена, но у сӱаным — советский рвезе-шамычын ушнымыштым нӧлтышӧ, пагалыше сӱаным ме, наоборот, саламлена.

„Сӱан—зиян“—манеш калык. Тиде путырак чын. Теве Войконовын (Сотнур район гыч) сӱанешыже колхозын ик имньыжым пуштыныт. Кушто комсомольский организаций, кушто общественность лийныт?

Сотнур ВЛКСМ райком да тудын секретарьже Алмакаев тиде шотышто нимогай пашамат ыштен огытыл. Вет Никифоровын сӱанже райцентр гыч эртен каен, пӱтынь Сотнур селам йол ӱмбак шогалтен коден ыле. Алмакаев райкомол окна гыч сӱаным саламлыме семын гына ончен кодын...

Мужыраҥше паша—сложный паша. Садлан кӧра, ме йодына: кунам посна комсомольский организацийшамыч тиде пашашке кӱлеш семын ончаш тӱҥалыт, тунам чыла фактым чумырен соответствующий выводым ыштат.

Казаков Миклай, Ласточкин.

Отв. редактор— *К. А. ЛЕНСКИЙ.*

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Иошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната № 70, телефон № 90.

Упол. Главлита Мар. АССР А—57. Иошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.